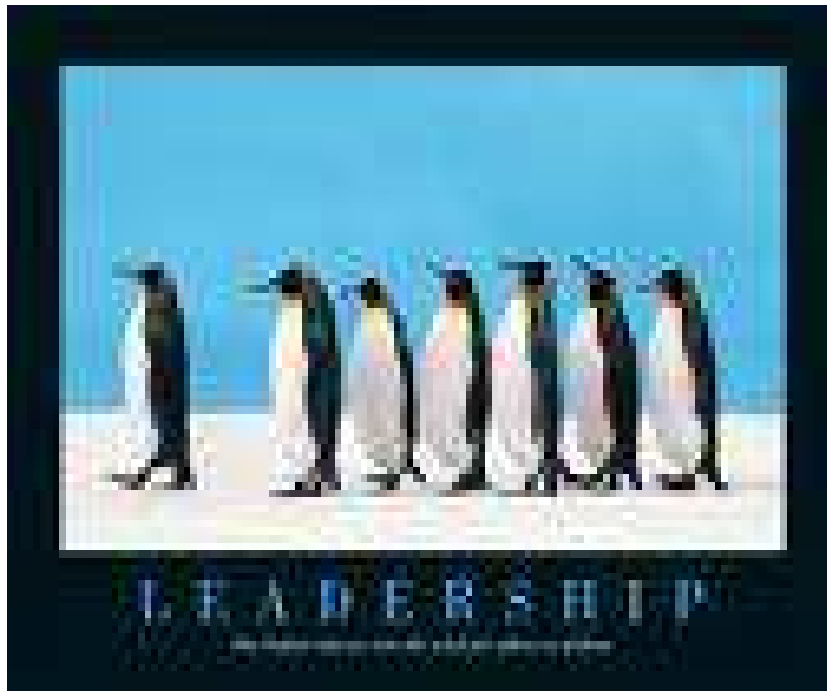

יסודות בהתנהגות ארגונית - מיקרו

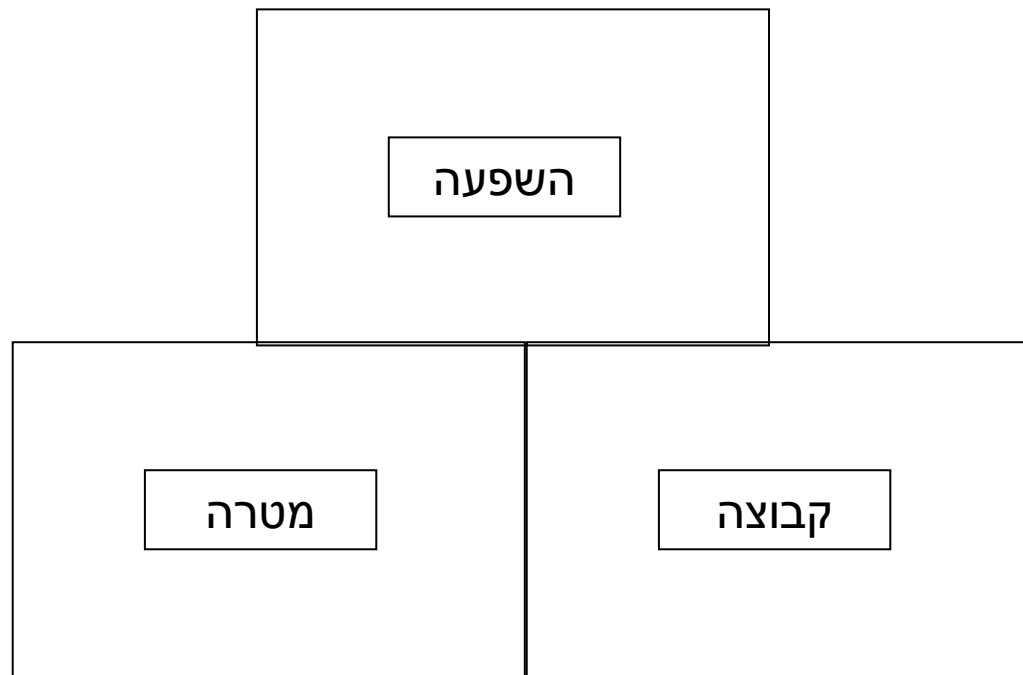
מנהיגות

חנה מדלר-לירז

מנהיגות - הגדרה

- היכולת להשפיע על אחרים בדרכים המאפשרות להשיג את יעדי הקבוצה או הארגון.
- מתן משמעות למאמץ קולקטיבי ויצירת מאמץ מרצון להשיג את המטרה.
- המשגה של חזון, ייצוג ערכים ויצירת סביבה המאפשרת קידומן של מטרות.

מנהיגות - הגדרה

ההבדל בין מנהיגות לניהול

ניהול

Managers are people
who do things right

מנהיגות

Leaders are people who
do the right things

ההבדל בין מנהיגות לניהול

ניהול

- קביעת סדר יום ולוחות זמנים
- הכוונת משאבים
- חלוקת עבודה
- הקצאת אנשים למשימות
- יצירת חוקים ותהליכי עבודה
- תיאום
- השגחה ופיקוח על ביצועים
- פעולות להבטחת תוצאות
- רצויות

מנהיגות

- יצירת חזון
- קביעת יעדים
- מעורר מחוייבות
- הכוונת מאמץ להשגת מטרה
- משותפת
- יצירת השראה
- העצמת עובדים
- יצירת שינוי

מנהיגות – התפתחות היסטורית

תפיסה ישנה

תכונות

תלוי ביחיד

השפעה חד-כיוונית

הנהגת כפיפים

תפיסה חדשה

התנהגויות

תלוי קונטקסט

השפעה הדדית

הנהגה 360

מנהיגות – התפתחות היסטורית

מודל הטווח המלא

גישת תלויית המצב

גישת הסגנון

גישת התכונות

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התכונות (Trait Approach)

הנחות היסוד:

- **מנהיגות היא דבר מולד ולא ניתן לפתחו**
- **למנהיג/ה אוסף של תכונות אישיות המבדילות אותם מאחרים**
- **מחקרים ניסו לזהות תכונות המאפיינות מנהיגים, ביניהם:**
  - כישורים פיזיולוגיים (גובה, נראות), יכולות (אינטליגנציה, שטף דיבור) ותכונות אופי (בטחון עצמי)**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התכונות (Trait Approach)

מגבלות הגישה

חוסר עקביות בממצאי
המחקרים

מתעלמת מאינטראקציות
ומהקשרים מצביים

אין הגדרה לגבי מידת החיוניות
והעוצמה של כל תכונה

יתרונות הגישה

גישה אינטואיטיבית המתחברת
לתפיסה האנושית

מאפשרת תובנות המתמקדות
במנהיג

שימושית מבחינה ארגונית

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת הסגנון (Style Approach)

הנחות היסוד:

- **לאדם יכולת להתפתח, ללמוד ולרכוש מיומנויות להיות מנהיג.**
- **הגישה מתמקדת במה שמאפיין התנהגות של מנהיגים. מהו הסגנון הרצוי? איזו התנהגות הינה אפקטיבית?**
- **הדגש אינו על מיון מנהיגים אלא על הכשרתם.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת הסגנון (Style Approach)

מחקרי אוהיו (Ohio State Studies):

- **Consideration (התחשבות) – המידה בה מנהיג מראה אמון, הערכה וכבוד לרעיונותיהם ולרגשותיהם של מונהגיו.**

- **Initiating Structure (יזימת מבנה) - המידה בה מנהיג מגדיר ובונה את תפקידו ואת תפקידי הכפופים לו במטרה להשיג את היעדים.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת הסגנון (Style Approach)

דוגמאות משאלון התנהגויות המנהיג/ה:
Leader Behavior Description Questionnaire
(LBDQ)

התחשבות

- מתייחס לכל העובדים כאל שווים לו.
- ידידותי ונגיש.
- עושה דברים קטנים לגרום לעבודה להיות נעימה יותר.
- מיישם המלצות של העובדים בעבודה.
- דואג לרווחתם של העובדים.

יזימת מבנה

- מבהיר לעובדים מה מצופה מהם.
- מבנה לו"ז של המשימה.
- מעודד שימוש בתהליכי עבודה אחידים.
- ממנה עובדים למשימות ספציפיות.
- מבהיר לקבוצה מה עמדתו.

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת הסגנון (Style Approach)

יצימת מבנה

התחשבות

High

Low

Low

High

בינוני

גבוה

נמוך

נמוך מאוד

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת הסגנון (Style Approach)

מחקרי מישיגן (Michigan Studies):

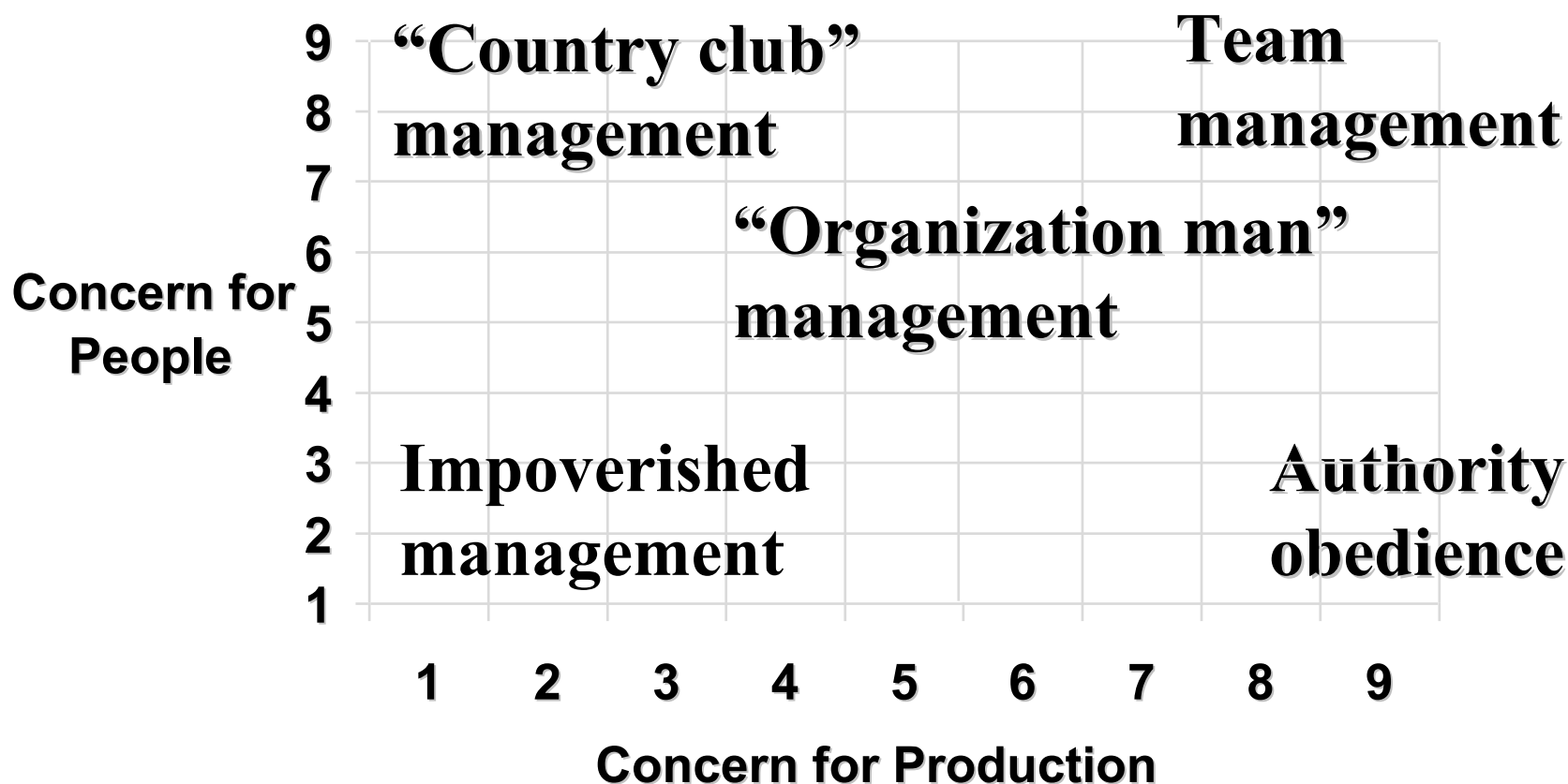
- אוריינטציה לאנשים – דגש על יחסים בין אישיים.
- אוריינטציה למשימה - דגש על היבטים טכניים ומשימתיים.
אנשים הם אמצעי להשגת מטרה.

מודל רשת ניהולית (Managerial Grid) עפ"י Blake & Mouton (1964):

- מודל המציג 81 אפשרויות להתנהגות ונסמך על הצירים של דאגה לאנשים ודאגה למשימה.

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת הסגנון (Style Approach)

The Managerial Grid

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת הסגנון (Style Approach)

מגבלות הגישה

חוסר עקביות בממצאי
המחקרים
מתעלמת מאינטראקציות
ומהקשרים מצביים

יתרונות הגישה

הרחבה של גישת התכונות
הגדרת טווח רחב של התנהגויות
מנהיגותיות
שימושית מבחינה ארגונית

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התלות (Contingency Approach)

הנחות היסוד:

- אין לבחון מנהיגות באופן מנותק מן הסביבה.
- שלב ארגוני, אופי המונהגים, מצבי חרום לעומת שיגרה, הם בין הגורמים המצביים המשפיעים על המנהיג/ה.
- הגישה מתמקדת בקשר שבין התנהגות המנהיג לבין גורמים סביבתיים. מה עובד מתי? בשונה מן הגישה הקודמת הבוחנת רק מהו הסגנון הרצוי?

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התלות (Contingency Approach)

גישתו של אדיג'אס:

- התייחסות לארגון כאורגניזם, גוף חי, בעל מחזור חיים.
- כל שלב במחזור החיים הארגוני מכתיב סוג אחר של מנהיגות.
- קיימים ארבעה טיפוסים מנהיגים:

1. היזם (טיפוס enterpioner=E) – בעל חזון, יצירתי, אסוציאטיבי.
2. היצרן (טיפוס production=P) – ביצועיסט, פותר בעיות.
3. המנהלן (טיפוס administrator=A) – סדר, נהלים, שיטתי.
4. המתכלל (טיפוס integrator=I) – אינטגרציה בין משימה לאנשים.

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התלות (Contingency Approach)

גישתו של פידלר:

- חקר מנהיגות אפקטיבית בהתבסס על שני הצירים: משימתי וחברתי.
- ממצאי מחקריו מראים כי: במצבים קוטביים (לחיוב/לשלילה) עדיף מנהיגות משימתית. במצבי ביניים עדיף מנהיגות חברתית.
- מדד משימתיות/חברתיות לפי שאלון LPC (Least Preferred Coworker).

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התלות (Contingency Approach)

גישתם של הרשי ובלנשארד:

- סגנון המנהיגות צריך להיקבע לפי מידת הבשלות של המונהגים.
- בשלות המונהגים מושפעת משני ממדים:
ידע, מיומנות ויכולת
מוטיבציה ומורל

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התלות (Contingency Approach)

גישתם של הרשי ובלנשארד:

התנהגות מכוונת - משימתית

גבוה נמוך

התנהגות תומכת

גבוה

נמוך

	Supporting	Coaching
	Delegating	Directing

מנהיגות – התפתחות היסטורית: גישת התלות (Contingency Approach)

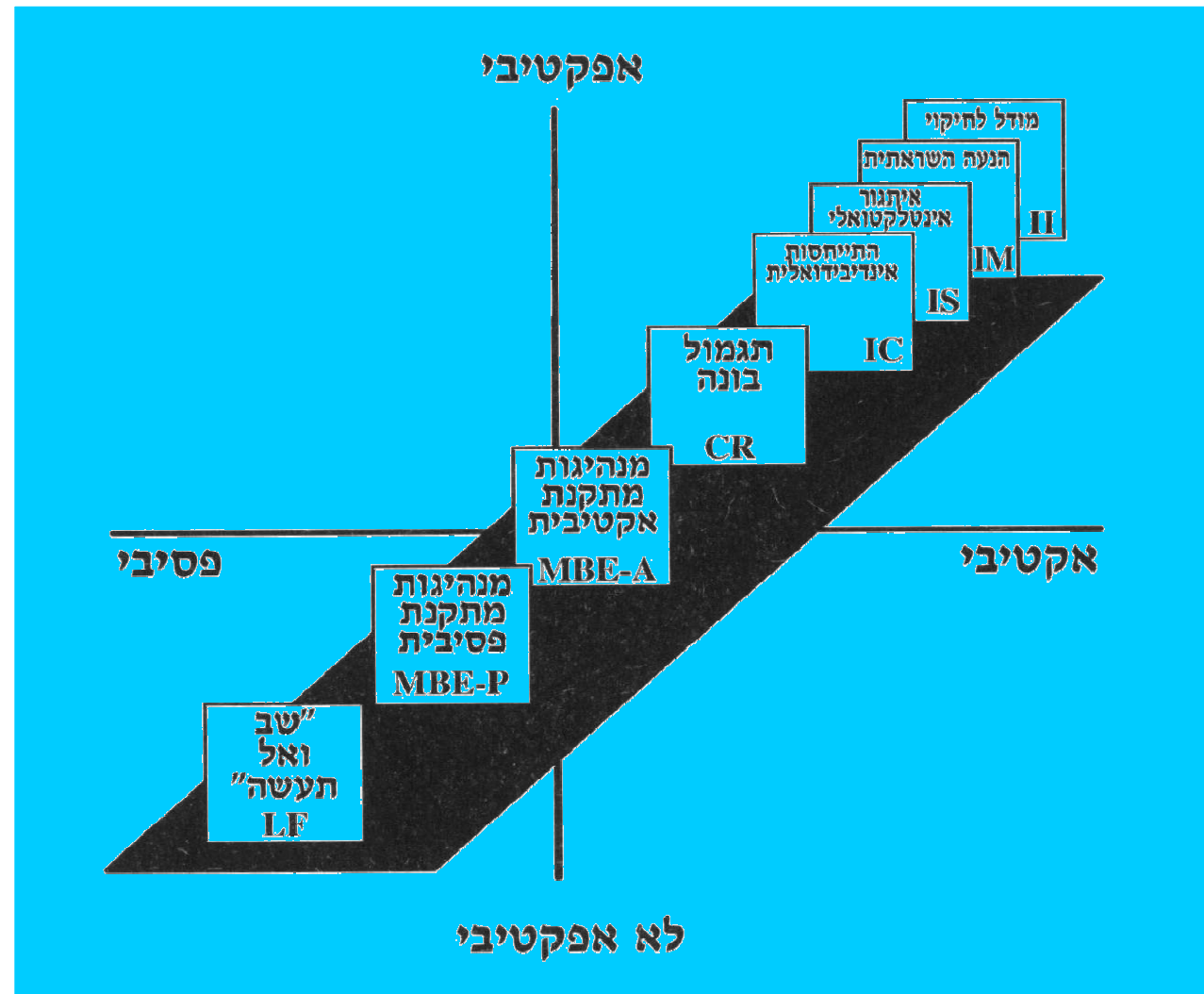
מגבלות הגישה

חוסר עקביות בממצאי
המחקרים לגישות השונות
קיים מגוון רחב של מצבים וכל
גישה עוסקת במצב מסוים
תפקיד המנהיג בעיצוב
הסיטואציה

יתרונות הגישה

התייחסות לסיטואציה
ולמונהגים
למנהיג גמישות ויכולת
להשתנות
שימושית מבחינה ארגונית

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון "שב ואל תעשה":

- **הימנעות מנקיטת עמדה, מקבלת החלטות ולמעשה מכל פעולה שהיא.**
- **ויתור על כל ניסיון להשפיע.**
- **עיכוב משימות והפגנת אדישות למתרחש.**
- **מונהגים יפגינו אדישות וחוסר אכפתיות.**
- **יתמקדו בהשגת יעדיהם האישיים גם אם הם מצויים בסתירה ליעדי הארגון.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מתגמלת:

- מתבססת על מערכת של יחסי חליפין בין המנהיג למונהג- עסקה המושתתת על שיקולי כדאיות.**
- קיים קשר ישיר בין מאמץ לתגמול - המנהיג מתגמל או מעניש את מונהגיו בהתאם לרמת עבודתם, מחוייבותם אליו ונאמנותם.**
- המונהגים מונעים ע"י אינטרסים אישיים.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

מרכיבי סגנון מנהיגות מתגמלת:

ניהול עפ"י חריגים
אקטיבי

ניהול עפ"י חריגים
פאסיבי

TRANSACTIONAL
LEADERSHIP

תגמול מותנה

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מתגמלת – ממד ניהול עפ"י חריגים פאסיבי:

- **המנהיג נותר פאסיבי עד להופעתן של בעיות.**

- **התמקדות ב"כיבוי שריפות". אין מאמץ ליצור**

תקנים חדשים ומשופרים.

- **מונהגים מונעים ע"י חשש מן המנהיג במקרה**

של כישלון.

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מתגמלת – ממד ניהול עפ"י חריגים אקטיבי:

- **פיקוח יזום על ביצועי העובדים.**

- **מעקב ובקרה צמודה כדי לצפות תקלות או חריגות לפני הפיכתם לבעיה.**

- **המונהגים ימנעו מלקיחת סיכונים ויעדיפו לשמר שיטות עבודה "מסורתיות".**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מתגמלת – ממד תגמול מותנה:

- **הצגת המטרות והיעדים בצורה ברורה תוך ציון
האחראי להשגתם.**
- **ציון התגמול הניתן בתמורה לעמידה ביעדים.**
- **סיפוק משוב בונה ומילת שבח בהתאם
להתקדמות במשימה.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מעצבת:

- מניעה מונהגים לפעול מעבר לשיקולי הכדאיות, להתעלות מעבר לאינטרס האישי.**
- רמות הביצוע גבוהות מן הנדרש בשל תחושת שותפות ומחוייבות עמוקה ליעדי הארגון.**
- עידוד המונהגים לפקפק בדרכים המסורתיות לביצוע משימות.**
- התייחסות לכל פרט בצורה שווה והוגנת.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

מרכיבי סגנון מנהיגות מעצבת:

התייחסות פרטנית

השפעה אידיאלית
מודל לחיקוי

TRANSFORMATIONAL
LEADERSHIP

גירוי מחשבתי

הנעה ע"י השראה

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מעצבת – ממד התייחסות פרטנית:

- **פיתוח כל מונהג על בסיס איפיוניו האישיים
באמצעות הדרכה וחניכה. התייחסות לכל אחד
כבעל צרכים ייחודיים ולא כ"בורג במערכת".**
- **יצירת סביבה תומכת המאפשרת התנסות ללא
חשש.**
- **קיום קשרי גומלין אישיים תוך גילוי הבנה לבעיות
האישיות של המונהג.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מעצבת – ממד גירוי מחשבתי:

- **עידוד לבחון בעיות מנקודות מבט שונות.**
- **נכונות להציב סימני שאלה מעל הנחות יסוד בארגון.**
- **עידוד לחשיבה עצמאית ופתיחות לביקורת.**
- **מונהגים פותרים בעיות בעצמם באופן יצירתי.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מעצבת – ממד הנעה באמצעות השראה:

- **נתינת משמעות לעבודת המונהגים באופן שיוצר מוטיבציה והזדהות.**
- **מדגישים את משמעות ההשקעה בהווה כאמצעי להשגת עתיד מושך ואופטימי.**
- **סוחפים, מלהיבים ומשדרים אמונה וביטחון מלא ביכולתם של המונהגים לעמוד בציפיותיהם.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

סגנון מנהיגות מעצבת – ממד השפעה אידיאלית:

- **מפגינים עוצמה, ביטחון עצמי, ודבקות במשימה.**
- **מוכנים להקריב אינטרסים אישיים בכדי לסייע לאחרים.**
- **מוכנים ליטול סיכונים בעת הצורך.**
- **לוקחים אחריות מלאה על פעולות מונהגיהם.**
- **מהווים דוגמא אישית.**

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

תוצרים ארגוניים של סגנון מנהיגות מעצבת

רגשות חיוביים

אמון במנהיג

העדרות נמוכה

הזדהות

ביצועים

שביעות רצון

מנהיגות – התפתחות היסטורית: מודל הטווח המלא של המנהיגות

מגבלות הגישה

יומרני – לא כולל את כל טווח
ההתנהגויות
חוסר התייחסות לרגשות

יתרונות הגישה

התייחסות לטווח נרחב של
סגנונות התנהגות
תמיכה מחקרית רבה
שימושי מבחינה ארגונית